

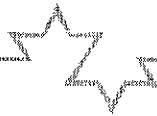
INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE • BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 • INFO@GOIJC.ORG • WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos: Timeless Lessons from the Weekly Parsha

Parshas Toldos

Rabbi Shmuel Silber

November 14th, 2012

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חיה ז"ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז"ל נח בן אברהם ופייגא ז"ל
תהא נשמתם צרורות בצרור החיים

MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE

1. בראשית פרק כה

כט וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נֹזֵד וַיָּבֹא עֲשׂו מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עֵיף: ל וַיֹּאמֶר עֲשׂו אֶל־יַעֲקֹב הֲלָעִיטָנִי נָא מִן־הָאֲדָמָה הָאֲדָמָה הִזֶּה כִּי עֵיף אֲנִי עַל־כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֲדָוָה: לֹא וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכֶּרֶה כִּי־וָאֵת בְּכֻרְתְּךָ לִי: לֹב וַיֹּאמֶר עֲשׂו הִנֵּה אֲנִי הוֹלֵךְ לָמוֹת וְלָמָּה־זֶּה לִי בְכֻרָה: לֹג וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הֲשִׁבְעָה לִי כִּי־וָאֵת וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכֻרְתּוֹ לְיַעֲקֹב: לֹד וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֲשׂו לֶחֶם וְנֹזֵד עַד־שָׁמַיִם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּ וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹז עֲשׂו אֶת־הַבְּכֻרָה:

Verse 29: Yaakov was simmering a pottage when Eisov came in from the field, exhausted. **Verse 30:** Eisov said to Yaakov, "Please give me a swallow of this red [pottage], for I am exhausted." He was therefore named Edom [Red]. **Verse 31:** Yaakov said, "As of this day, sell your birthright to me." **Verse 32:** Eisov said, "Here I am about to die, what [good] is this birthright to me." **Verse 33:** Yaakov said, "Swear to me as of this day." He swore to him, and sold his birthright to Yaakov. **Verse 34:** Yaakov then gave Eisov bread and a pottage of lentils. He [Eisov] ate and drank, got up and left. [Thus] Eisov scorned the birthright.

2. בראשית פרק כז

לד כְּשָׁמַע עֲשׂו אֶת־דְּבָרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צָעָקָה גְּדֹלָה וּמְרָה עַד־מָאֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בְּרַכְנִי גַם־אֲנִי אָבִי: לה וַיֹּאמֶר בָּא אַחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בְּרַכְתְּךָ: לו וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמִּים אֶת־בְּכֻרְתִּי לָקַח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בְּרַכְתִּי וַיֹּאמֶר הֲלֹא־אֶצְלָתָ לִי בְרַכָּה:

34. When Esau heard his father's words, he cried out a great and bitter cry, and he said to his father, "Bless me too, O my father!" **35.** And he said, "Your brother came with cunning and took your blessing." **36.** And he said, "Is it for this reason that he was named Jacob? For he has deceived me twice; he took my birthright, and behold, now he has taken my blessing." And he said, "Have you not reserved a blessing for me?"

3. בראשית פרק כח

כח וַיֹּאֲהֵב יִצְחָק אֶת־עֲשׂו כִּי־צִיד בְּפִיו וּרְבֵקָה אֲהָבָת אֶת־יַעֲקֹב:

28. And Isaac loved Esau because [his] game was in his mouth, but Rebecca loved Jacob.

3. רשב"ם בראשית פרק כח פסוק כח

אוהבת את יעקב – שהיתה מכרת בתומתו וגם ממה שאמר הק' ורב יעבוד צעיר.

4. רד"ק בראשית פרק כח פסוק כח

(כח) ויאהב יצחק את עשו – אין צריך לומר כי יעקב היה אוהב, כי יותר היה אוהב יעקב מעשו, ולא היה אוהב עשו אלא שהיה מביא ציד למאכלו זהו שאמר בפיו, ובשר הציד הוא מוטעם, והוא היה זקן יותר משבעים שנה כי לא היה יודע עשו לצוד החיות בקשתו ותליו אלא אם היה יותר מעשר שנים, ורביקה היתה אוהבת את יעקב לבדו לפי שהיה הולך בדרך חיים ועשו בדרך מות, כי לא די שלא היה מתעסק בחכמה ובדרכי אלהים אבל בחר לו מלאכה לשום עצמו בסכנה בכל יום והיה רק פוחז ומשולל, ויצחק לפי שהיה זקן ויושב בבית היה מתפתה לעשו שהיה מביא לו ציד ומתקן לו מאכל בכל יום, וזה היה אחר שזקן יצחק ובא בימים וכהו עיניו שהיה יושב בבית ולא היה מתעסק בשום דבר מעסקי הבית אלא שספר זה הענין בתחלת ספור גדולם וספור מעשיהם ומה שקרה לעשו עם יעקב בענין נזיד עדשים להודיע פחזותו:

5. ספורנו בראשית פרק כה פסוק כח

(כח) ויאהב יצחק את עשו. גם את עשו אף על פי שידע בלי ספק שלא היה שלם כיעקב:

6. בראשית פרק כד

סב ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב: סג ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים:

62. Now Isaac was on his way, coming from Be'er Lachai Ro'i, and he dwelt in the land of the south. 63. And Isaac went forth to pray in the field towards evening, and he lifted his eyes and saw, and behold, camels were approaching.

7. רשב"ם בראשית פרק כד פסוק סב

שהרי יצחק יושב בארץ הנגב ששם באר לחי ראי

8. בראשית פרק טז

(יא) ויאמר לה מלאך יקוק הנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע יקוק אל עניך: (יב) והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישכון: (יג) ותקרא שם יקוק הדבר אליה אתה אל ראי כי אמרה הגם הלם ראיתי אחרי ראי: (יד) על כן קרא לבאר באר לחי ראי הנה בין קדש ובין ברד:

11. And the angel of the Lord said to her, "Behold, you will conceive and bear a son, and you shall name him Ishmael, for the Lord has heard your affliction. 12. And he will be a wild donkey of a man; his hand will be upon all, and everyone's hand upon him, and before all his brothers he will dwell." 13. And she called the name of the Lord, Who had spoken to her, "You are the God of seeing," because she said, "Have I seen[him]here also after I have seen?" 14. Therefore the well was called Be'er Lachai Ro'i; behold it is between Kadesh and between Bered.

9. רד"ק בראשית פרק כד פסוק סג

לשוח בשדה – כלומר לטייל בין השיחים:

10. בראשית פרק כא

טו ויכלו המים מן-החמט ותשליך את-הילד תחת אחד השיחים:

15. And the water was depleted from the leather pouch, and she cast the child under one of the bushes.

11. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו עמוד ב

יצחק תקן תפלת מנחה – שנאמר +בראשית כ"ד+ ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר +תהלים ק"ב+ תפלה לעני כי – יעטף ולפני ה' ישפך שיחו,

12. שכל טוב (בובר) בראשית פרק כד

סג) ויצא יצחק. מחברון: לשוח בשדה לפנות ערב. להתפלל לפני בוראו שהיה מוראו תמיד על פניו שלא ינסהו, לפיכך הוסיף על מעשה אביו, שאביו היה מתפלל בבקר לבד, וזה הוסיף וקבע תפלת המנחה

13. בראשית פרק כד

סו וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה:

66. And the servant told Isaac all the things that he had done.

14. בראשית פרק כד

סז וַיָּבֵאָה יִצְחָק הָאֵהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת־רִבְקָה וַתְּהִי־לּוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָה וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ:

67. And Isaac brought her to the tent of Sarah his mother, and he took Rebecca, and she became his wife, and he loved her. And Isaac was comforted for [the loss of] his mother.

15. שמן הטוב (חלק ג') דף 36

י"ל עוד, דמה שנאמר ויאהב יצחק את עשו, היינו משני טעמים דהיינו טעם אחד כי ציד בפיו, והטעם השני כי רבקה אוהבת את יעקב וא"כ ירגיש עשו את עצמו כמקופח ומבלי מי שיתדבק בו, ולכן מצד הדין רחם יצחק על עשו ואהב אותו, וזהו רק אהבה למלאות חסרונו, ומובן שלאהבה כזאת אין לה קיום כנ"ל.

16. קדושת לוי בראשית פרשת תולדות

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו (כה, כח). פירוש, כי צדיק התענוג שלו מעליות ניצוצות, שמעלה הניצוצות אשר נצודו בקליפות, ובמה הוא מעלה אותם, בתורה ובתפלה שלו שהיא בפה. וזהו 'כי ציד בפיו', בפיו שלו מוציא הניצוצות. וזהו 'ויאהב יצחק את עשו', כי בשורש עשו היה ניצוצות אשר נצודו שם, דהיינו נשמת שמעיה ואבטליון ונשמת רבי מאיר, וכן כמה ניצוצות עד ימות המשיח:

17. Rabbi Samson Raphael Hirsch: Genesis Chapter 27 Verse 1

In the little word **נָא** זקנתי — "see, after all, I am already old", it is made clear that he had already long had the intention to bestow such a blessing, but had been dissuaded, had yielded to remonstrance. Rebecca had probably constantly argued with him, trying to convince him of the truth, and had then persuaded him "anyway leave it for a time, you are not so old yet, there is still plenty of time etc., and had hoped, in the meantime, that he would be undeceived. But she had not succeeded. And now what was she to do? What could she have wanted with this plan? Nothing but to bring home to him, to convince him, *ad hominem*, that, and how easily, he could be deceived. If a Jacob, an **אִישׁ חָם** can so easily masquerade as a **צִיד**, how much more easily can an Esau masquerade as an **אִישׁ חָם** to him! And in this — Isaac's undeception through Jacob's deception — Rebecca succeeded perfectly. As soon as Isaac realised the trick that had been played upon him, **וַיַּחֲרִי חֲרָדָה גְּדוּלָּה עַד מָאד** (V. 35), he received a terrific shock, he saw — as our sages put it — Gehennam yawning at his feet, saw, how all his life he had allowed himself to be deceived. Immediately the scales fell from his eyes, and he immediately added deliberately his confirmatory and now fully consciously expressed blessing **גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה** (ibid) "And indeed he *shall* be blessed".

18. בראשית פרק כז פסוק לג

ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה:

33. And Isaac shuddered a great shudder, and he said, "Who then is the one who hunted game and brought it to me, and I ate of everything while you had not yet come, and I blessed him? He, too, shall be blessed."

19. רש"י בראשית פרק כז פסוק לג

... ומדרשו ראה גיכנס פתוחה מתחתיו:

20. רש"י בראשית פרק כז פסוק לג

גם ברוך יהיה - שלא תאמר אילולי שרימה יעקב לאציו לא נטל את הצרכות, לכך הסכים וזכרו מדעתו:

21. בית הלוי בראשית פרק כה פסוק ל

א. איתא במדרש (ב"ר סג - יא) על פסוק ויזד יעקב נזיד אמר לו עשו מה טיבו של אותו תבשיל, א"ל שמת אותו זקן, א"ל אף באותו זקן פגע מדת הדין לית דין ולית דיין.

ב. ויש להבין מדוע פקר עשו אז וכי היה סבור בדעתו שאברהם אבינו יחיה לעולם.....

ג. רק י"ל הכוונה דבין הבתרים א"ל הקב"ה כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם, ואיתא במדרש רבה (בראשית מד - כ) דאברהם שאל אף אני בשיעבוד א"ל לא אלא ואתה תבא אל אבותיך בשלום. הרי דכל זמן שהיה אברהם אבינו קיים היו בטוחים דודאי לא יתחיל השיעבוד ורק ביום שמת בו הגיע הזמן שלא היה להם הבטחה והיה יכול להתחיל השיעבוד תיכף. ומש"ה נתיירא עשו שלא ישתעבד מעתה. וכבר ידוע שלא על כל זרעו של אברהם היה הגזירה מהגלות רק על מקצת בניו וכמו שאמר הכתוב (פר' וירא) כי ביצחק יקרא לך זרע ודרשו חז"ל (נדרים לא) ביצחק ולא כל יצחק, ויצחק היו לו שני בנים ורק על אחד חל החיוב דרק אחד נקרא זרע אברהם והוא מי שילך בדרכיו של אברהם ודתו הוא הנקרא זרעו ועליו הוא דחל השיעבוד אבל מי שאינו הולך בדרכיו אינו נקרא זרעו כלל.

ד. ומש"ה כששמע שמת אברהם נתחכם עשו לסלק מעצמו החוב הלז לעזוב דרכו של אברהם. ומש"ה מיראתו מן השיעבוד פקר ואמר לית דין ולית דיין והוציא את עצמו מן הכלל ולהיות בן חורין מחוב הלז.

ה. ובזה יומתק היטב מה שראיתי בספר זרע ברוך על הא דאמר לו יעקב מכרה כיום את בכורתך לי, דע"פ השכל חיוב הגלות חל על הבכור יותר מעל הפשוט דהוא יקום על שם אביו, ואמר לו יעקב דכיום הזה שיכול להתחיל השיעבוד מכור לי בכורתך ואהיה תחתך בכל הדברים הן בבכורה והן בפרעון חוב השיעבוד, ולפי הנ"ל יומתקו מאד הדברים דאחרי שראה יעקב דעשו נתפחד מהשיעבוד א"ל מכרה בכורתך לי ויהיה חל השיעבוד עלי ולא עליך ותהיה בן חורין גם אם לא תכפור בדתו של אברהם